

МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ ТА СТРАТЕГІЧНИХ КОМУНІКАЦІЙ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ КУЛЬТУРИ
Кафедра естрадного та народного співу

ГОЛОБОРОДЬКО ОЛЕКСАНДРА АНДРІЇВНА
ТЕОРЕТИЧНЕ ОБҐРУНТУВАННЯ
МАГІСТЕРСЬКОГО ТВОРЧОГО ПРОЄКТУ

**на тему: РЕПРЕЗЕНТАЦІЯ МУЗИЧНОГО ПЕРФОРМАНСУ В
ТВОРЧОСТІ СУЧАСНИХ УКРАЇНСЬКИХ ЕТНОВИКОНАВЦІВ**

на здобуття освітнього ступеня «магістр»
за другим (освітньо-професійним) рівнем вищої освіти
галузі знань: 02 Культура і мистецтво
спеціальності: 025 Музичне мистецтво

Теоретичне обґрунтування творчого мистецького проєкту
містить результати власних досліджень.

Використання ідей, результатів і текстів інших авторів
мають посилання на відповідне джерело

_____ Голобородько О.А.
підпис здобувача

Творчий керівник: Бреславець Галина Миколаївна, доцент, кандидат
мистецтвознавства

Науковий керівник: Бреславець Галина Миколаївна, доцент, кандидат
мистецтвознавства

Харків – 2024

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ ПОНЯТТЯ ПЕРФОРМАНСУ В СУЧАСНОМУ МИСТЕЦТВІ.....	7
1.1. Художній перформанс та його роль в українському музичному мистецтві.....	7
1.2. Інсталяція – як форма виразу перформансу.....	12
ВИСНОВКИ ДО 1 РОЗДІЛУ.....	15
РОЗДІЛ 2. ПЕРФОРМАНС В УКРАЇНСЬКОМУ МУЗИЧНОМУ МИСТЕЦТВІ	16
2.1. Інтерпретація народної пісні в виконанні сучасних етно-виконавців.....	16
2.2. Специфіка сценічної репрезентаційної традиції в творчості гурту «ОНУКА».....	28
2.3. Теоретично-виконавський аналіз пісень творчого проекту.....	32
ВИСНОВКИ ДО 2 РОЗДІЛУ.....	39
ВИСНОВКИ.....	41
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	43
ДОДАТКИ.....	51

ВСТУП

Обґрунтування актуальності теми творчого проекту. Перформанс – це складне явище в сучасному мистецтві, розуміння якого розкриває великий спектр художніх напрямів в різних видах мистецтва.

Сучасна епоха повернула одному з найспівучіших народів світу його справжню історію та древню культуру яка відтворюється в творчості сучасних етновиконавців та митців мистецтва. Потреба збереження чистоти прадавніх шарів українського вокального співу та пошуки нових форм і стилів вокального виконавства за допомогою перформансу вписуються нині в загальнолюдські завдання, пов'язані з екологією культури, зокрема екологією людської душі. Сучасне вокальне мистецтво не тільки підтверджує розвиток витоків нашої культури, але й розвиває людську духовність, яка останнім часом втрачає силу, у зв'язку із прогресивністю новітніх технологій та витоків сучасності.

Тому своєї **актуальності** й набуває сьогодні дослідження музично-естетичних, художньо-стильових, жанрових, виконавсько-інтерпретаційних, інтонаційно-образних аспектів творчості сучасних етновиконавців крізь призму музичного перформансу.

Ступінь вивченості теми – серед науковців які детально вивчали дану тему, а саме жанр музичного перформансу можна виділити таких: Ткач А., Коновалова І., Шкірка Х., Benjamin W., Robert L., Kablova T. та ін. Також великого значення в роботі набули праці про вивчення стилю сучасного народного виконавства, українського фольклору в сучасності, а саме – Бокоч В. А., Бреславець Г. М., Гребенюк Н. Є., Іваницький А. І., Карчова Ю. І., Коновалова І. Ю., Лігус О. М., Москаленко В. Г. та ін. Тема використання перформансу в творчості сучасних етновиконавців є не досить дослідженою, тому було цікаво розкривати нові напрямки в їх творчості. Аспекти з теми

музичного перформансу вивчаються досить активно, але саме вивчення репрезентації українського перформансу в музичному мистецтві має недостатній рівень висвітлення, тому наукові роботи даних науковців допомогли розглянути це питання в проекті набагато глибше та більш масштабніше.

Об'єкт дослідження – мистецька творчість сучасних українських етновиконавців.

Предмет дослідження – музична творчість українського електро-фольк гурту «ОНУКА»

Мета дослідження – розглянути музичний перформанс як форму репрезентації творчості сучасних етномузикантів.

Досягнення поставленої мети зумовило необхідність вирішення таких **завдань**:

- висвітлити явище перформансу як провідний в сучасному українському мистецтві;
- дослідити напрям музичного перформансу в сучасному українському народно-вокальному мистецтві;
- висвітлити специфіку сценічної репрезентації та музичного виконання в яскравих представників сучасного українського етновиконавства;
- розкрити особливості творчої стилістики та образної сфери в творчості українського електро-фольк гурту «ОНУКА».

Музичний матеріал творчого проекту складають вокальні композиції: «Долиною» (музика і текст Іларія (Катерина Середа)), «Озерна» (ОНУКА, слова Наталії Жижченко, музика Євгена Філатова, Наталії Жижченко), «Меланка» сл. та муз. Jetty Neil (Яна Шемаєва) та автентичні зразки народнопісенної творчості – календарно-обрядова (обжинкова) пісня «Вдовушка» з репертуару Олени Кулик, лірична «Ой, то край милий...» (зап. с. Крячківка пирятинського р-ну,

Полтавської обл.) та жартівлива «Та біжить машина колесами...» (зап. с. Товста, Білопільського р-ну, Сумської області).

Методи дослідження – складають дослідження які спираються на комплексний *жанрово-стильовий, структурний метод аналізу* вокального твору, який допомагає розкрити фольклорно-дослідницький напрям, а саме метод виконавської реконструкції, використання *діалектичного* методу наукового пізнання, що відбиває взаємозв'язок теорії і практики. Також у роботі використані історико-типологічний, жанровий, стильовий і функціональний методи аналізу. *Історико-типологічний* метод пов'язаний із дослідженням та аналізуванням творчості українських сучасних етновиконавців які використовують художній перформанс у своїх творах в контексті розвитку народного вокального мистецтва сучасності. *Жанровий* метод виявляється необхідним для визначення жанру використаних творів у системі музичних жанрів; *стильовий* – дозволяє визначити роль творів як в українській народній творчості, так і в творчому доробку етновиконавців даних творів. *Функціональний* метод дає можливість багаторівневого аналізу, що ґрунтується на розумінні музичних творів як результату органічної взаємодії змісту та форми.

Теоретична основа проєкту – теоретичний матеріал, який використовується в даній роботі, висвітлює широkozначне поняття музичного перформансу, його форм та проявів, проблематику його втілення в сучасному українському етно-виконавському мистецтві. На матеріалі творчості електрофольк гурту «ОНУКА» досліджується специфіка сценічної інсценізації як інструменту створення музичного перформансу.

Структура **новизни** в даному творчому проєкті полягає в тому, що у роботі вперше буде висвітлено творчість гурту «ОНУКА» як феномену сучасного етно-виконавського проєкту, в якому використовується перформанс як елемент

подачі творчого матеріалу для глядача та розвитку сучасного народнопісенного мистецтва.

Практичне значення – практичний матеріал, який зібраний в даному проекті, розриває в собі певний виконавський та методологічний досвід, який буде корисним як для професійних виконавців народно-фольклорного мистецтва так і для музикантів-дослідників, також може бути використаний у виконавській практиці в навчальних закладах культури і мистецтв.

Апробація результатів дослідження – обговорення науково-дослідної роботи на кафедрі естрадного та народного співу та доповідь на конференції.

Структура творчого проекту – теоретичне обґрунтування творчого проекту складається зі вступу, двох розділів, висновків, списку використаних джерел, додатків.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ ПОНЯТТЯ ПЕРФОРМАНСУ В СУЧАСНОМУ МИСТЕЦТВІ

1.1 Художній перформанс та його роль в українському музичному мистецтві.

Видовищність, вона завжди займала та займає важливе місце в діяльності та житті людства й супроводжує його з доісторичних часів. Вона є однією з найважливіших складових аспектів культури, особливо у сфері комунікації. Одним із видів створення та сприйняття видовищності в мистецтві є перформанс.

Перформанс (від англ. Performance – виступ, гра) – вид візуального мистецтва, в якому твором є будь-які дії творця-виконавця, що спостерігаються в реальному часі. Перформанс включає різні мистецтва (образотворче, театральне, танець, музику), що подаються в змішаному вигляді в композиційному виступі. При створенні перформансу виконавець створює певний синтез, стає – співаком, танцюристом, оповідачем, оратором, музикантом водночас. Мета перформансу близька сучасному естрадному мистецтву своєю калейдоскопічністю, багатотемністю. Перформанс створює взаємопроникнення мистецтв, заохочує перетікання з танцю в музичні композиції, з музики наприклад в суспільні обговорення [68].

Перформанс, на відміну від інших видів мистецтва, не вимагає спеціальної підготовки для звичайного сприйняття, навіть навпаки, він передбачає відмову від традиційних очікувань і підходів до нього як до твору мистецтва. Найбільш правильною та точною тут виявиться незацікавлена оцінка випадкового перехожого, який сприйняв побачене як звичайний життєвий випадок, що створює враження, а ні ж просто якийсь дивний випадок, тому наприклад думка експерта мистецтвознавства в перформансі не завжди буде

досить правильною. Перформанс – це таке певне явище, при якому змінюються часово-просторові відносини і тобі здається, ніби ти відчуваєш цей простір і час на фізичному рівні.

Перформанс сформувався як явище у сучасному його розумінні протягом 1950-х років, а отримав таку назву та певне визначення тільки протягом 1970-х. Проте вже у 1980-х суттєво змінив свою форму й структуру існування, що призвело до нових визначень в текстах дослідників. Загальна театральна композиція набуває все більшого значення в культурі й комунікації, вона поступово витісняє всі інші форми й шляхи комунікації, перетворюється на самостійну, організовану аудіовізуальну «мову» з ознаками тематичності. Змінилося розуміння того, чим є твір в мистецтві, трансформувалася поетика, музика і естетика, змінилася роль автора і глядача. Нові форми мистецтва почали існувати у культурному просторі паралельно з традиційними витворами мистецтва, спричиняючи характерну для ХХ — ХХІ століть різнобарвність культурного бачення життя. Серед науковців та літераторів, режисерів які присвятили свої праці проблематиці нових напрямків мистецтва включаючи перформанс є дослідження Даніела Белграда [62], Роберта Леві [72], Вальтера Беньяміна [61], Ірвінга Гоффмана [65] та ін.

Перформанс досліджувався у різних країнах та різноманітних сферах (кінець ХХ – початок ХХІ ст.), зокрема і мистецтвознавцями України: К. Станіславською («Мистецько-видовищні форми сучасної культури») [39], Я. Шумською («Інсталяція та перформанс у мистецтві кінця ХХ – початку ХХІ ст.: українськопольська співпраця, творчі експерименти та взаємовпливи») [56], З. Алфьоровою («Перформанс як візуальне мистецтво») [1] та ін.

Так, наприклад, Я. Шумська у своїй праці «Інсталяція та перформанс у мистецтві кінця ХХ – початку ХХІ ст.: українськопольська співпраця, творчі експерименти та взаємовпливи» говорить про те, що поняття перформансу з

початку 90-х років ХХ сторіччя в Україні стало більш різноманітним та глобальнішим, ним почали цікавитися та втілювати ідеї у життя багато скульпторів та художників України, що сприяло поширенню урізноманітнення цього жанру і в інших сферах життя людини [12].

Поняття перформансу не є рідкісним, одним із перших, хто активно використав його, був Ірвінг Гоффман [65], це американський письменник, соціолог, представник психології, філософії, який досліджував соціум з точки зору впливу мистецтва та різних соціальних явищ на індивіда і як це взаємодіє між собою та змінює світогляд людини. В книзі «The Presentation of Self in Everyday Life» І. Гоффмана за його дослідженнями «перформанс» означає «всю діяльність індивіда, яка відбувається в період, позначений його постійною присутністю перед певним набором спостерігачів і який має певний вплив на спостерігачів» [65].

В Україні перформанс в культурному сприйнятті почав розвиватися не так давно, тому прикладом обґрунтувань цій темі присвячено декілька праць. Перш за все, книга українського педагога, театрального діяча, режисера – Олександра Клековкіна «Homo Simultane» [16], у якій досліджено історію, теорію і практику світового перформансу, переважно з позицій театально-видовищного мистецтва.

Книга Катерини Станіславської «Мистецько-видовищні форми сучасної культури»[39] описує також перформанс у його певних проявах. Системний культурологічний аналіз різних форм видовищності дозволив авторці поглянути на перформанс під новим кутом зору, що збагатило мистецтвознавство та культурний простір важливими висновками щодо його зародження та існування.

Також з українських митців до проблематики перформансу у своїх працях звертався український арткритик, мистецтвознавець Олег Сидор-Гибелінда [40].

У його роботах розглянуті перформанси українських художників, скульпторів, він також виокремлював певні терміни які створюють поняття перформансу. Тексти автора друкувалися у часописах 1990-х, а також словниках та енциклопедіях 2000-х.

Досліджував перформанс також американський професор, театральний діяч Марвін Карлсон [67], який підкреслює його невизначену подвійність — існування в просторі мистецтва і в просторі соціокультурних процесів. На його думку: «дієвість людини у різних формах відіграє важливу роль самопізнання та розвитку самого людства» [67].

Композитору Джону Кейджу [51] і хореографу Мерсу Каннінґему належить поняття перформансу у сучасному розумінні суспільства: «Мистецтво не повинно бути чимось відмінним від життя, воно не має бути ні прекрасним, ні потворним. Воно має створюватися та діяти серед життя, бути імпровізаційним, ідейним, а головне — відбуватися не стільки зовні, скільки у свідомості самого глядача...» [51].

Музичний перформанс в українському мистецтві поєднує в собі широкий спектр інших мистецьких напрямів. Поєднання візуальних та аудіовізуальних форм передачі комунікації, робить їх зрозумілими та переконливими серед народів різних країн в тому числі і українського суспільства. Композиційна видовищність сприяє появі суспільної думки щодо ситуації загальної видовищності, що сприяє адаптації людей до нової в деякій мірі не визначеній реальності XXI століття.

Станом на сьогодні дуже багато всього вже зіграно та проспівано і здивувати чимось новим у плані суто музики досить нелегко. Тому в музиці є тенденція до взаємопроникнення різних стилів та поєднання різних видів мистецтва. Адже сама музична «платформа» — це, звісно, основна, але є ще форма її подачі, донесення до аудиторії. Ця складова є не менш головною в

створенні візуального сприйняття та впливу на глядача, додатковим простором для можливостей створення креативу, перевтілення бачення та думок творця в реальність.

Щодо художнього перформансу в музичному контексті під час виступу на сцені є багато думок та суджень, саме про те, як даний вид мистецтва впливає на глядача та розвиває його емоційно-естетичний смак. Також з цього приводу, цікавий коментар надав український музикант Дмитро Кумар (фронтмен blackened sludge/death metal гурту 1914) [37].

В одному із своїх інтерв'ю він висловився так: «У мене є така штука, яку називаю “пірнаю”. Якщо на концерті накатує та накриває й пірнаю в те, що живе в голові, то дійсно ніби проживаю все, про що співаю. Мені фізично боляче, дуже штормить потім, емоційно вигораю після кожного такого пірнання. Ніби відключаюся тут і проживаю десь у голові життя інших людей, які страждають, яким боляче, у яких агонія. У такі моменти я переважно навіть не дуже пам'ятаю, що та як роблю на сцені... Я на 100 % у собі, а не з публікою. По суті, вони просто спостерігають мої емоційні та психологічні бовтанки та ями» [37].

Познайомила зі своєю творчістю та надала коментар, що до виступів на сцені, одна з сучасних найвидатніших українських співачок, що створює цікаві емоційні образи для глядача – Катя Chilly [21]. Неймовірний вокальний діапазон, унікально аранжований фольклорний матеріал і характерний стиль виконання є основними рисами її виконавського стилю.

Співачка говорить: «Коли я співаю, залишається тільки голос – немає вже ні Каті, ні форми, ні глядачів. На сцені відбувається щось на кшталт таїнства. З ним я і пов'язую свій голос. Коли я співаю, ви в будь-якому разі перенесетеся в той стан, у якому я перебуваю. Це неминуче. І неважливо, про що я співатиму, про кактуси чи асфальт. Чим більше я зосереджуюся на звуці, тим більше

відбувається щось, що схоже на причастя. І це не людське, а щось дуже прекрасне» [21].

Таким чином, можна стверджувати, що спосіб передання музичного перформансу на сцені це не тільки художня картинка, а і це емоційна складова виконавця яка має вплив на уяву глядача, створюючи певний образ. Сцена — це як театр, де на відміну від кіно все передавання емоцій гіперболізоване. Отже, іноді невербальні засоби можуть розповісти не менше, ніж слова, або й більше, зокрема й у музиці, особливо в плані емоцій.

Художній перформанс сьогодення який проявляється в музичному мистецтві – це створення нового сприйняття в глядача та візуалізації певної теми та світу в цілому. Він розкриває зміст за допомогою не тільки відчуття емоційного стану людини, а й передає втілення виконавця таким чином, щоб глядач міг також відчутти на своєму рівні як трансформується виконаний твір які почуття та емоції глядача та їх взаємодія з виконавцем.

1.2. Інсталяція – як форма виразу перформансу

Сьогодні потрібно вміти дивувати глядача, заохочувати, зацікавлювати його мистецтвом та способом вираження мистецьких прийомів, і саме інсталяції є одним із форм які «передають» мистецтво по-новому, створюючи красу і загадковість водночас.

Інсталяція — це мистецтво, яке використовує об'єкти простору, що призначені для зміни сприйняття бачення людини. Композиція, створена із різних елементів, які утворюють єдине художнє ціле.

Привертає увагу з позиції перформансу та інсталяції рукопис Р. Барта "Camera lucida" [2], де він досліджував фотографію, її візуальне сприйняття у різні часи та століття, порівнював знімки з мистецтвом театру, вважаючи, що вони мають спільне походження. Ця праця зосереджує погляди автора на

сутність фотографії та її тривалість у часі, що діє як контрастне порівняння з динамічним перформансом і масштабною дієвою інсталяцією, у яких важливу роль відіграють тільки місце і час, але в зовсім іншому вимірі. Автор надає читачеві цікаві та незвичні пропозиції, котрі охоплюють широкі мистецькі та філософські масштаби: співвідношення реального буття і уявного, життя та смерті, порівняння рухомого і статичного.

Сучасні митці експериментують із художніми засобами й матеріалами, шукають нові форми вираження своїх нових ідей. Тому таким чином і виникло мистецтво інсталяція. Це оригінальні композиції, виконані з різних матеріалів і розміщені у просторі зали, сцени, площі та ін. Вони зазвичай мають символічні назви які пов'язані з тематикою заходу.

Найголовнішим для сприймання інсталяції для індивідуума це – розуміння її художнього задуму, виразної пластичної ідеї, смислу. Серед інсталяцій виділяють 3 основні види: **звичайні, віртуальні та відеоінсталяції** які і виступають як елемент перформансу. Зазвичай відеоінсталяції використовують для створення музичних кліпів та проєктів, відеозображення фрагмента реальності включається у процес створення інсталяції у певному середовищі нарівні з музикою, світлом, рухом та ін.

Для більш широкого сприйняття глядачем баченого використовують звукову інсталяцію. **Звукова інсталяція** – особлива форма звукового мистецтва, яка заснована на створенні синтеза різних художніх засобів, як класичних, так і сучасних. Визначальними чинниками у її функціонуванні є наявність звукової складової. Це означає трактування звукового розширення звичайної інсталяції.

Звукова інсталяція зазвичай створюється під певний локалізований майданчик, але іноді може бути адаптована до інших місць, таких як сцена в

приміщенні. Вона може бути як у закритих, і на відкритих просторах, у своєму контексті грає основну вирішальну роль, як глядач прийматиме інсталяцію.

Однією з найвідоміших аудіоінсталяцій в Україні є «Дзеркальне поле» [20], її відкрили в 2020 році у День пам'яті жертв Бабиного Яру в Києві. Автор ідеї та концепції звукорежисер Максим Демиденко розповідає, що "аудіоінсталяція дозволить композиторам і музичним кураторам створювати багатоголосні композиції. Використання великої кількості незалежних джерел звуку створює аудіоефект, завдяки якому самі джерела розчиняються в сприйнятті слухача. Замість них з'являються об'єкти в просторі, це дозволяє створювати більш глибокі образи і посилювати емоційний враження...Для слухача це проект не про прослуховування музики, а про глибоке емоційне занурення у звуковий простір", – розповідає звукорежисер [20].

Хоча інсталяція є частиною перформансу, вона відрізняється від перформансу певними ознаками.[56] **Основна відмінність інсталяції від перформансу** в тому, що інсталяції відповідає певний художній твір, композиція, що може бути представлено глядачам без самої участі його творця – наприклад, на виставці. Перформанс же практично неможливий без його автора, він є виконавцем створеного ним перформансу.

Інсталяція цілком може бути елементом перформансу – наприклад, як частина декорацій, оточуючих виконавця. Але головну роль в ньому так чи інакше грає сам автор (виконавець), його дії – оскільки, одним з головних атрибутів перформансу є живий рух.

Якщо ми говоримо про саму інсталяцію то автор інсталяції може навмисно об'єднувати в ній предмети, не надто вдало поєднані між собою, але в загальному випадку вони несуть у собі сенс у вигляді єдиної композиції. Інсталяцією може бути і окремий предмет в побуті, але незвичайний в контексті навколишнього його середовища, де він знаходиться при огляді інсталяції.[30]

Сучасні інсталяції, оформлені за допомогою засобів мультимедіа – презентації, відеоінсталяції, що створюються за допомогою лазерів, музичного оформлення та інших новітніх рішень.

Висновки до розділу 1

1. Таким чином, розглядаючи поняття перформансу в сучасному мистецтві та його роль в українському музичному мистецтві, можна стверджувати, що перформанс – на сьогоднішній час є невід'ємною частиною мистецтва. Це спосіб сприйняття бачення та створення за допомогою нього певного естетичного смаку у суспільстві. Минуле та сьогодні дуже тісно пов'язані в створенні певного художнього перформансу, і зокрема відображення музичного мистецтва сучасних українських виконавців.

2. Одним з основних елементів сприйняття перформансу, що надає можливості по-новому сприймає композиційну основу музичного твору, є інсталяція. Вона дає змогу глядачу максимально поринути в мистецький простір окресленої теми, яка відображається не тільки музичним супроводом, але й певною ідеєю яка закладена в основі предметної інсталяції. Це предмет самовираження який закладає в собі великий сенс для роздумів та бачення цього світу з іншої сторони, за допомогою мистецьких напрямів які візуалізують це значення для сприйняття.

РОЗДІЛ 2. ПЕРФОРМАНС В УКРАЇНСЬКОМУ МУЗИЧНОМУ МИСТЕЦТВІ

2.1. Інтерпретація народної пісні в виконанні сучасних етно-виконавців

В ХХІ столітті “звукового зображення” і “фонової музики”, коли сфера реклами нав’язливо пропонує нам різноманітні співвідношення музичних звуків та безліч звукових ефектів, наш мозок в режимі самозахисту дуже часто починає вимикати вдумливе слухання, і ми слухаємо не чуючи головної думки яку заклав автор твору. Тому доводиться докладати вагомих зусиль, аби вчитися слухати і чути сучасне музичне мистецтво у всій його глибині, як багатогранний текст з глибоким сенсом. Так як останні десятиліття в українському музичному мистецтві почала широко розвиватися українська народна пісня в сучасній обробці, інтерпретації, то практичний музичний досвід перформансу став одним з найшвидших шляхів схопити і поринути в суть музики, правильно навчитись наповнювати змістом звуку та тишу, а також зчитувати такий зміст в музичних перформансах інших сучасних українських етно-виконавців. Адже набір звуків чи шумів може по-справжньому зватись музикою лише з того моменту, коли ми: (виконавці та слухачі) вкладаємо у них певний зміст.

Одним із перших, хто став активно поєднували фольклорну традицію з осучасненою музичною традицією, та досліджували та відтворювати українську народну пісню в її неповторному власному звучанні стало вокальне тріо "Золоті ключі". В 1969 році, під керівництвом талановитого кіноактора Івана Миколайчука був створений даний колектив і до його складу входило три талановиті співачки: Ніна Матвієнко (сопрано), Валентина Ковальська (альт) та Марія Миколайчук (мецо-сопрано). Зливаючись в єдиний гармонічно-мелодійний ансамбль, їхні голоси створювали справжню магію української народної пісні, що осяювала серця слухачів чарівним співом. Музичний

репертуар тріо "Золоті ключі" відзначався різноманітністю та глибиною виконання. Вони виконували як українські народні пісні у власному аранжування так і твори сучасних композиторів, майстерно поєднуючи традиції української народної пісні та інновації сучасного музичного мистецтва. Колектив «Золоті ключі» можна вважати одними із засновників сучасного українського перформансу в музичному мистецтві. Завдяки їхньому таланту українська пісня зазвучала по-новому поєднуючи в собі сучасність на фольклорні традиції українського народу, вийшла за межі рідної країни та отримала визнання на міжнародному рівні [48].

Серед найпопулярніших хітів тріо які отримали міжнародне визнання можна назвати такі пісні, як "Чорнобривці", "Їхав козак за Дунай", "Несе Галя воду", "Пісня про рушник" та багато інших. Творчість "Золотих ключів" залишила незабутній слід у серцях мільйонів шанувальників по всьому світу, надихаючи нові покоління музикантів та артистів на створення нових музичних проєктів.

Наближає українську народну пісню до сучасного мистецтва автентичного виконавства з елементами перформансу фольклорний ансамбль «**Божичі**», заснований 7 січня 1999 року, що вивчає та відтворює старовинну пісенну та танцювально-інструментальну традицію, яка де не де ще збереглась по селах та хуторах України, але зникала з катастрофічною швидкістю. Одним з основних напрямків діяльності Божичів, без якого ми б не мали свого сьогоденішнього музичного образу, є фольклорно-етнографічне експедиційне дослідження сіл України. Учасники Божичів побували у фольклорно-етнографічних експедиціях у більшості всіх областей України. Унікальністю гурту є те, що вони не тільки відтворюють українську народну пісню, але й створюють вистави з елементами народних обрядів, старовинних пісень та танців. На сьогоднішній час це один із найвідоміших українських гуртів яких

знають з їх творчістю по всьому світу і які продовжують поєднувати старовинну українську фольклорну традицію із сучасним культурно-мистецьким напрямом.

Хотілось би звернути увагу на один з найвідоміших фестивалів музичного мистецтва в Україні під назвою «**Червона рута**». Це є справжнім українським феноменом, який виник у 1989 р. у м. Чернівцях, де відбувся перший фестиваль сучасної національної молодіжної музики “Червона рута”, який здійснив справжню “революцію” в українській культурі, що створила не малий вплив на все суспільство. Фестиваль породив нову осучаснену молодіжну музику, якої до цього не існувало. Раніше українська молодь, не маючи своїх вітчизняних кумирів, змушена була слухати музику виконавців інших країн, слухати західних поп-зірок. Багато пісень, виконаних вперше на фестивалі, одразу стали справжніми хітами, які співали мільйони людей по всьому світу. Майже кожен рік фестиваль створював справжній фурор серед слухачів та музичних експертів, але найавтентичнішим та колоритним став найбільше фестиваль 1997 року. Слово автентика – було справжнім прапором фестивалю [69].

Як говорить в одному із своїх інтерв'ю Олександр Положинський – лідер українського репкор-гурту «**Тартак**»[38]: «Червона рута-1997»- це був піковий фестиваль Червоної рути, до того вона набирала обертів, і в Харкові набула максимального розквіту...Я вважаю, що за своїм складом «Червона рута-1997» була надзвичайно сильною, і потенціал творчий був неймовірний. Разом з тим приїжджала купа зірок першої величини української музики, легендарні колективи «Кому вниз», «ВВ»...Нічого схожого на «Червону руту» 1997 року в Україні уже давно немає. Це був один з найпотужніших фестивалів в історії України» [38].

І справді, фіналісти Червоної рути 1997 вражають своїм творчим потенціалом, серед них: **Катя Chilly** – українська співачка яка виконує автентичну, українські народні пісні у власному аранжуванні створюючи

унікальний стиль, за допомогою свого широкого діапазону, український рок-гурт **«Фактично самі»**, який зробили першу спробу показати відтворення національного фольклору через призму панк-року, **ТНМКонго** – український гурт, що виконує музику в стилях хіп-хоп, фанк, репкор. Ці виконавці створили переворот української автентичної пісні, виконавши її в інших стилях та обробках, цим вдосконаливши українську музичну традицію новітнім баченням та прочитанням.

Серед яскравих предстаників фестивалю інших років були такі як: музичний колектив стародавньої музики з Києва – **Козацька хоря**. Гурт виконує музику різних періодів української історії: середньовіччя, ренесанс, бароко, класицизм, романтизм та окремі твори ХХ століття, українська співачка – **Жанна Боднарук**, українська співачка – **Росава**, яка поєднує в своєму стилі виконання фольклорну пісню та електронну музику, дует **«Автентичне життя»** та фольклорний ансамбль **«Радослав»**, які виконували традиційні народні пісні в сучасній обробці, **«Даха-Браха»** - український музичний етногурт у репертуарі якого пісні українською, кримськотатарською, англійською, німецькою мовами, етно-рок гурт **«TaRuta»** — український гурт з Києва, що виконує етнічну музику у стилі World Music, українська співачка етно-джазового стилю – **Млада**, український етно-арт-рок-гурт - **«PoliKarp»**, український рок-гурт, який грає у жанрі Folk Alternative Metal – **Чумацький шлях**, українська сучасна співачка, композиторка **ILLARIA**, український етно-рок гурт **«Яри»**, музиканти гурту в основному виконують свої пісні та власні обробки народних пісень Слобідської України та Полтавщини, за стилем все це схоже більше на етно-рок, фольк-рок, original rural music (самобутня сільська музика)[48].

В 2011 році на XII Всеукраїнському фестивалі «Червона рута» лауреатами 1 премії став один талановитий та креативний фольклорний гурт з міста Києва

під назвою - «**Буття**», в жанрі українського автентичного фольклору за напрямком гуртова інструментальна музика. Колектив був створений у 2000 році, учасники колективу виконують інструментальну музику, пісні акапельно та з супроводом. Репертуар дуже різноманітний, включає як традиційні весільні награвання, супровід до українських танців, ліричні пісні, жартівливі пісні, старовинні балади, чумацькі, солдатські і рекрутські пісні, а також колядки й щедрівки з різних регіонів України. Метою гурту є досліджувати й зберігати традиційну музику українців з усіх кутків держави. Виконавці з 1997 року їздять по теренах України, збираючи різний репертуар у фольклорних експедиціях. Твори виконуються в тому звучанні, що і записані, без всіляких обробок, аби зберегти самобудність тієї місцевості де був створений запис. «Мислити як народні музики» — це головне гасло учасників гурту.

Також цей фестиваль виховав багато інших не менш відомих сучасних виконавців, серед них є ті, пісні яких стали справжніми хітами на багато років. Одними з яскравих представників фестивалю 2013 та українських етно-виконавців які використовують у своїй творчості використовують елементи перформансу є **Фолькнери** – український фолк гурт з Києва. На тлі української альтернативної звичайної сцени Фолькнери вирізняються не лише пристрасною до велосипедів чи відродженням старого формату мандрівних музик, але й агітацією здорового стилю життя, не звичними, містичними виступами та кліпами. Вони поєднують в своїх піснях мотиви українських фольклорних пісень створюючи при цьому унікальний стиль свого виконання.

Дуже влучні слова в одному із своїх інтерв'ю сказав засновник гурту Володимир Муляр: «Нам важко оцінювати свої пісні об'єктивно, адже це наше творіння. Це мають робити слухачі або музичні критики (особисто мені дорожча оцінка перших), кожна пісня – це виклик який ми посилаємо глядачеві і він його приймає, та поринає у музичний всесвіт разом з нами».[50]

І тому можна зауважити, що одне з понять про перформанс І. Гоффмана та концепція створення відеокліпів, подання своїх виступів для глядача гуртом Фолькнери є дуже споріднені, адже Гоффман говорить[65], що діяльність певного індивіда в зазначений період часу яка впливає на світогляд інших індивідів і є перформансом. Що ми і можемо спостерігати в роботах гурту. Своїми творчими проектами вони мають певний мистецький вплив на глядача, що надає можливість поринути повністю в музичну і композиційну частину виконання, за допомогою шумових, звукових, художніх, стильових ефектів які використовуються для викладання основного музичного матеріалу.

Одним з визначних українських фольклорних гуртів який здобув І премію в 2015 році на Всеукраїнському фестивалі популярної пісні "Червона рута" в м. Маріуполь є гурт «**Яри**» з Харківщини, а саме зі Слобідської України. Виконує українські народні пісні, старі українські обряди, танці автентично та під супровід фольк-рокового акомпанементу. Музиканти драйвують та наповнюють глядачів нейовірною енергією з характерним смаком самобутньої культури сучасної та стародавньої Слобідської України. Репертуар в основному складається з обробок народних пісень з різними імпровізаціями як в стилі так і в манері подачі, та рідше, зі стилізованих своїх. Репертуар постійно оновлюється, особливо тими піснями, які почуті від бабусь селами Слобожанщини, цим вони збагачують фонд української народної пісні та ознайомлюють сучасне суспільство з витоками їх музичного «коріння» та оновлюють історично-культурне надбання українського народу.

Дуже відомий український гурт який не залишиться ніколи без уваги це - "**Хорея козацька**" – колектив стародавньої української музики який заснований у 2005 році, головна їхня мета це зберегти стародавній ліричний епос та давню автентичну традицію. Особливим внеском який вони надають для українського народу, це виконання музики Руси-України різних епох: Раннього і пізнього

Середньовіччя, Ренесансу, Бароко, класицизму, романтизму, твори ХХ століття часів Української революції, своєю творчістю вони створюють і удосконалюють історію українського суспільства, показуючи певні музичні елементи які використовувалися в ті епохи, також вони створюють свої авторські пісні, демонструючи різні пам'ятки української культури [48].

Ще один яскравим представником українського перформансу в музичному мистецтві є група «**Dakh Daughters**» (**Дах Дотерс**) — український жіночий театрально-музичний гурт, що виступає в жанрах «фрік-кабаре», «дарк-кабаре» і театрального перформансу, використовуючи елементи фольку. Гурт почав свою творчу діяльність з 2012 року при Київському театрі «Дах», керівник гурту Владислав Троїцький. В своїх композиціях часто використовують тексти Йосипа Бродського, Тараса Шевченка, Лесі Українки та ін., поєднуючи їх з українськими народними піснями, нарочито театральним пафосом, танцями, використовують також тексти з різними діалектами української, англійською, французькою, німецькою мовами, також створюють свій музичний супровід з різних музичних інструментів (загалом 15 інструментів): контрабаси, віолончелі, фортепіано, маракаси, гітару, скрипку, барабани, ксилофон, акордеон, губну гармоніку і бубни.

Одна з найнезвичніших та змістовних їхніх робіт є відеокліп «Людина». Вони з цією роботою стали лауреатами I-ї премії у жанрі (експериментальної) музики XIII Всеукраїнського фестивалю сучасної пісні та популярної музики фестивалю «Червона рута–2013». В цьому проекті закладено багато чого цікавого, що може зацікавити сучасного глядача, по-перше це смислова текстова частина, в якій обговорюється одна із вічних проблем людства, фрагменти співу у фольк та естрадній манері які перекликаються між собою, супровід музичних інструментів, костюмована підбірка, декорації, а також, що не менш важливо,

кліп створений в чорно-білих аби показати постійний контраст та протистояння теми зла і добра.

В театральних-музичних композиціях цього гурту є перформанс у всьому. Кожен елемент доповнює попередній, створюючи при цьому цілісну картинку відтворення головної думки, гармонійне поєднання начебто показує певну вибудовану композицію, яка зацікавлює глядача кожної хвилини, це і є одним із найголовніших завдань перформанса, створити не тільки візуальний, а й смисловий контекст який допоможе глядачеві поринути в даний вид мистецтва та розширити свій культурний світогляд.

Одним з найяскравіших проєктів про українську пісню та традицію є проєкт під назвою «Баба Єлька» який створений у 2018 році на Кіровоградщині[10]. Це не тільки про автентичні пісні Кіровоградщини, але й про традиції побуту, танцю, обрядів та традиційного одягу людей цього краю. Кількість експедицій на червень 2023-го сягнула цифри 91, це було 101 село. Інститут мистецтвознавства, фольклористики та етнології імені Рильського НАН України отримав від проєкту близько 1000 пісень, зроблена велика робота учасників проєкту, які опрацювали, розшифрували та транскрибували пісні.

Одним із напрямків роботи колективу є – хореографічний. Школу традиційних танців команда «Баби Єльки» започаткувала у липні 2021 року у Кропивницькому. Цим напрямком роботи у колективі займається Наталля Ковальчук, вона вивчає сама та тепер навчає інших старовинних танців: краков'як, полька, карапет, гречаники, місяць, падеспанець – ці та інші танці знайомі жителям всієї країни, але разом з іншими «єлками» досліджуються саме характерні місцеві хореографічні нюанси. З травня 2022 року проєкт «Баба Єлька» - створив свій бренд етно-одягу з елементами національного українського одягу Кіровоградщини. Важливою частиною є пошук саме тканини, шукають зі старих запасів, купують. Це буває вовна, сукно, репсова

тканина. З них і створюють собливі репліки – не копії, а переосмислення, але за традиційним кроєм.

Інна Тільнова одна із співзасновниць проєкту говорить: «Зараз війна, і поки там воюють за землю, ми тут – за пісню, за мову, за рецепт борщу...» [47]. І на мою думку це є справжній патріотизм та любов до рідної батьківщини і національної традиції та обрядовості української нації, учасники проєкту створюють великий внесок для майбутніх поколінь українського народу [47].

Кіровоградщина також славиться одним із відомих українських музичних гуртів під назвою «**Гуляй город**» — український фольклорний ансамбль, який був заснований в Кропивницькому. Учасники активно на зараз займаються дослідженням традиційного українського фольклору Середньої Наддніпрянщини (Черкащина, Полтавщина, Кіровоградщина). В репертуарі гурту є традиційна інструментальна музика, обрядові та побутові пісні українського народу, а також національні українські танці. Пісенний матеріал подається в традиційній манері багатоголосного співу, характерної для центральної України. Всі учасники колективу ставляться до фольклору, як до розвиненої самобутньої культури, через це не допускається жодних обробок, «чи покращень» автентичного першоджерела для досягнення зовнішніх сценічних ефектів. Гурт саме засвоює українську самобутню традицію, а не створює механічні обробки. Колектив проводить також різні майстер-класи по традиційному танцю та українській традиції як в Україні так і за її межами.

Своїм відтворенням української традиції колектив по'єднує та об'єднує український народ як в межах країни так і по всьому світу, що є досить важливою складовою в наш час. Зберігаючи пісенну мальовничість української пісні на всіх її етапах створення.

Мар'яна Садовська – співачка, при співі якої виникає бажання почати українську музику спочатку. І взяти цю співачку новою точкою відліку

українського пісенного мистецтва. Це не тільки виконавиця, але й учасниця експедицій і особливістю її творчості є, не просто виконати пісню, але й відтворити до неї певний монолог, що підкреслить її значущість. Сказати, що виконавиця співає в одному стилі – неможливо, багато народного, але присутні також і джаз, і блюз, і навіть рок. Музика водночас і експериментально-авангардна, і традиційна. На зараз вона проживає в США та співпрацює з українськими музикантами за кордоном, але активно приймає участь у культурному і громадському житті України.

Як говорить Мар'яна, що в одній з експедицій Федір Олександрович Роздабара з села Крячківка сказав їй: «Пісня — це як твій улюблений — твій чоловік чи жінка. Ти береш її в серце і носиш так довго, аж знаєш, як співати“. Це закоханість».[27]

Тому, аби створювати та возвеличувати, прославляти українську пісню і за межами України потрібно саме закохатися в пісню як і зробила сама Мар'яна. Аби сила та зв'язок поколінь тривав не в залежності від того де знаходишся, в цьому і є могутність українського народу.

Говорячи про сучасних етно-виконавців України, не можна не згадати яскравих учасників міжнародного пісенного конкурсу «Євробачення», серед яких лауреатка 1 премії «Євробачення-2004» - **Руслана Лижичко**, співачка, композиторка, активна громадська діячка, лауреатка та переможниця багатьох пісенних конкурсів. Одним з головних альбомів який пов'язаний з національною українською культурою є альбом «Дикі танці», з елементами традиційної гуцульської музики та танців. Цей альбом став дуже потужним для прориву української музики у 2003 році. Творчість самої співачки включає в себе великий спектр збереження українських елементів пісенного жанру Закарпаття та за допомогою експозиційної частини у виступах та костюмованих елементів в

по'єднанні з піснею, вона створює певний стиль виконання який по'єднує в собі і перформативні мотиви і традиційні частини відтворення пісні [53].

Ще одним яскравим представником Євробачення є гурт **“Go-A” (Гоу-Ей)** – з Києва, що об'єднав у своїй творчості сучасні танцювальні біти, фольклорну пісню, чарівну етніку та потужну гітарну музику у вибухову музичну суміш, яка дивує та надихає з кожним новим проектом. Бачення та прочитання української традиційної пісні у їх виконанні є досить цікавим та колоритним. Кожен трек несе в собі культуру та обрядовість українського народу в поєднанні з сучасними музичними елементами створюючи при цьому цілісну картинку музичного перформансу в українському музичному світі сучасності [57].

«Kalush Orchestra» — український фолк-хіп-хоп гурт, заснований у 2021 році. Були лауреатами 1 премії «Євробачення-2022». Колектив створює власні треки з фольклорними мотивами та переспівами. Як говорить один з учасників гурту Тимофій Музичук – вокаліст, музикант-фольклорист і сопілкар: "Чому пісня від України на Євробаченні має фольклорне забарвлення? Я виріс на цій музиці. Як може бути інакше?" - говорить Тимофій. Їхній виступ на Євробаченні – це справжнє уособлення українського музичного перформансу, відтворення образів народних традицій у виконанні та сценічному вбранні, постановці. Музичук один з учасників гурту виступав в гуцульському строї початку ХХ століття. У графіці номеру - силуети з українськими орнаментами та заплакані очі матері. А ще на сцені був Килиммен – учасник гурту, який танцює брейкданс у костюмі килима. Його називають уособлення духу українських килимів. Олег Псюк був у буковинському кептарі початку ХХ століття і рожевій панамі. Це справжнє перевтілення української традиції в сучасну самовираженість української культури, що надихає створювати українців, щось нове для збагачення традиційної культурної спадщини.

Дуже багато українських нових виконавців які розкривають український фольклор по-новому, створюючи особливу подачу та різнобарвність виконання, серед таких можна виділити і учасників не менш відомого телевізійного вокального шоу «Голос країни»: **Козак Сіромаха** – український етно-співак, який слідує козацьким традиціям та вивчає їх, **Інна Іщенко** – українська співачка, бандуристка яка вшановує у своїй творчості українську традицію, **квартет «Акорд»** - наслідує академічну манеру співу, переважно «а capella», У репертуарі квартету близько 200 творів: українські народні пісні та пісні народів світу, музична класика та ін., **гурт Folk Ladies** – український сучасний фольклорний гурт, учасниці якого активно подорожують з гастроллями за кордоном і популяризують українську традиційну пісню у новому форматі. **Андрій Khayat** - український співак та автор пісень, що працює в жанрі фолк-електроніка, він відомий в Україні своєю глибокою та змістовною музикою і текстами. Голос співака і справді заворожує, він збагачений українською фолк-традицією і в той же час створює певний ліричний образ виконавця. **Марія Кондратенко** – українська співачка, акторка, виконавиця українських пісень у своєму стилі. **Іванка Червінська** – українська етно-співачка, в її репертуарі твори різних жанрів: від стародавніх українських народних пісень і до сучасної авторської і експериментальної музики. **Оксана Муха** - українська співачка, скрипалька, Заслужена артистка України та переможниця Голосу країни 2019. Очаровує своєю проникливістю та силою голосу, майстерно по'єднуючи його з грою на інструменті. **Юлія Вітранюк**-українська співачка в стилі фолк, відома своїми виконаннями кавер-версій на українські народні пісні, має глибокий та потужний народний голос. **Марія Квітка** – українська співачка, фольклористка, переможниця «Голос країни-12», має унікальний народний тембр та стиль виконання, учасниця різних проєктів таких як «Витоки», «Спадок», «Щирі» та ін. **Марта Липчій** – талановита

співачка, яка не лише захоплює аудиторію своїм голосом і музикою, але й виступає активною учасницею благодійних заходів та ініціаторкою проєктів, спрямованих на підтримку українських бійців. Її талант і прагнення допомагати зробили її визнаним обличчям в музичній та благодійній сферах України[43], [46].

2.2. Специфіка сценічної репрезентаційної традиції в творчості гурту «ОНУКА»

Сучасний музичний простір українських митців за останні десятки років став більш урізноманітненим. Широко почали використовуватися в створенні музичних проєктів українські народні мотиви, виконавці почали все частіше занурюватися у світ фольклору. Музична культура народної традиційної пісні стала більш осучасненою та цікавішою для глядача за допомогою поєднання власного сучасного музичного бачення виконавців, з етнічними відголосками. Як приклад одного із таких цікавих, незвичних та нічим не схожим на інших є український гурт **ОНУКА**. Який поєднав у собі електронну музику з фольклором.

Гурт **ОНУКА** з'явився в українському музичному просторі з 2013 року. Це сольний проєкт Нати Жижченко, яка до цього була солісткою електронного гурту **Tomato Jaws**. Разом з Натєю над проєктом працює Євген Філатов – композитор, саундпродюсер та аранжувальник **ОНУКА**. Сама назва гурту вже поглиблює нас в певну історію яка пов'язана з українською традицією, назва колективу - це своєрідна данина видатному українському майстру музичних інструментів Олександрові Шльончику – рідному дідусеві Наталі, в цьому ми бачимо переплетіння поколінь і продовження музичних традицій. Саме дідусь Нати прищепив майбутній співачці любов до України та навчив її грати на

сопілці. До сьогодні цей інструмент для Наталі улюблений і вона активно його використовує у своїй творчій діяльності [74].

ОНУКА — це сучасне і нове на українській музичній сцені. Поєднання електроніки і фольку, яке підкорює серця слухачів та створює самобутній виражений стиль гурту. Особливістю гурту є те, що музиканти у електронне звучання вплітають українські народні мотиви, відтворюючи звуки на українських традиційних інструментах. Сама Ната Жижченко окрім вокалу грає на сопілці, окарині, свистульці, омнікорді, невеликих перкусійних інструментах (літаври, спеціальні дзвони), а також керує відтворенням семплів).

Повний склад гурту: вокал, клавішні, електронні ударні, два тромбони, валторна, бандура. Співавторами стали Ната Жижченко (колишня солістка гуртів «Tomato Jaws» та «KOOQLA») та Євген Філатов (лідер гурту «The Maneken»). Ната, як солістка, сама собі є автором текстів.

Ната Жижченко з дитинства була оточена музикою та народною творчістю, що і привило до неї любов до музики, а саме української пісні та традиції. Майбутня зірка народилася в сім'ї справжніх музикантів, тому це було не дивним, що з ранніх років вона цікавилась музичними інструментами та співом. Сама артистка зізнається, що найбільший вплив на формування її як музиканта надав дідусь Олександр Шленчик, відомий майстер музичних інструментів. Саме він навчив Наталю грати на сопілці, яка пізніше стала головною "родзинкою" у її творчості виконання. Музика ніколи не заважала Наті вчитися добре, вона закінчила школу з золотою медаллю, і потім почала здобувати освіту етнологією, адже українська традиція для виконавиці була на першому місці у її творчості. Потім почався довгий та непростий шлях до створення унікального гурту який знають далеко за межами України. На сьогодні Онука — одна з найуспішніших та найпопулярніших нових артистів, а завдяки незвичайному звучанню електронної музики та народних мотивів

композиції гурту почали швидко ставати популярними і займати перші місця в багатьох музичних чартів[31].

Саме про стиль виконання гурту ONUKA, Ната Жищенко в одному із інтерв'ю говорить так: «Цей проект справді є сумішшю електронної музики з етнічною. При чому, мені постійно цього етнічного аспекту навіть не вистачає, але намагаємося тримати баланс»[33].

Перший сингл гурту – пісню “LOOK” було представлено у жовтні 2013 року, у якій електронну музику було поєднано із звучанням народних інструментів, зокрема бандури і сопілки. Наприкінці грудня 2013 року вийшов кліп на цю композицію, режисером якого став Євген Філатов – соліст групи «The Maneken», арт-директор проекту.

15 жовтня 2014 року вийшов дебютний альбом гурту під назвою «ONUKA», який складався з десяти треків (8 – англійською та 2 – українською мовами). Диск був наповнений традиційними українськими звуковими мотивами, які виконуються на сопілці, бандурі та трембіті. Одразу після цього на американському лейблі «Most Addictive Records» було випущено сингл «Zavtra» з однойменною україномовною піснею. У грудні, за рейтингом «Culturprostir», дебютний альбом гурту був визнаний найкращим альбомом року, а сам гурт став дебютом року.

Перформанс в сьогоdnішньому світі для суспільства розкриває багато можливостей в першу чергу почути себе, свій внутрішній стан, та спрямувати себе до якихось дій. Трансформація перформансу в Україні на сьогодні є досить активною, як говорить Ната Жищенко, відбуваються зміни не тільки в політичному житті країни, але і в культурному: «Революція відбулася не тільки у політичному житті, а й в культурному. Тому зараз і точка відліку нової української музики. Кожен другий гурт чи артист – вражають. Ця музика дуже якісна та багата...Це надзвичайний поштовх для розвитку усіх артистів...Я

думаю, що революція сприяла еволюції. Ці обидва процеси відбулися. Якийсь такий застій був дуже тривалий час, аж коли, наче, щось відкрилося і почало фонтанувати новими культурними явищами, артистами. І мені здається, що здоровий патріотизм, який не переходить меж, лише підживлює ці процеси та явища» [41].

Другий міні-альбом **Vidlik**, присвячений аварії на Чорнобильській АЕС вийшов в лютому 2016 року та мав чотири пісні: дві українською та дві англійською мовами. В роботі над альбомом взяв участь рівненський симфонічний оркестр *Brevis*. Концертна презентація відбулася до 30-ї річниці катастрофи. Після виходу міні-альбома, його музику було використано в документальному фільмі про аварію на ЧАЕС телеканалу «1+1». Міні-альбом **Vidlik** очолив електронні чарти у Британії, Німеччині, Польщі, Нідерландах, Данії та Швеції. В червні 2016 відбувся концерт гурту у супроводі Національного Академічного Оркестру Народних інструментів (НАОНІ) під назвою «*Othe*». Цей альбом став як закликом про те, аби люди задумалися над правильністю свого внеску у розвиток держави, аби почали більше піклуватися один про одного.

Презентація третього альбому **ONUKA** відбулася 22 березня 2018 року, в альбом увійшло 10 композицій. Як говорить співачка кожна з 10 пісень альбом **MOZAÏKA** має свій настрій, історію появи й особливе місце не тільки у творчості гурту **ONUKA**, але і у її житті в цілому. Зокрема лонг-плей вмістив пісню-присвяту коханому чоловіку, рідній бабусі, друзям, які вже ніколи не будуть поруч, а також, звісно, соціально спрямовані теми композицій.

В 2021 році виходить зовсім інший по стилізації новий альбом проекту під назвою **KOLIR**- він натхненний материнством, як розповіде Ната Жищенко. На ньому 10 пісень, зокрема вже відомі **XASHI**, **ZENIT**, «**СЕАНС**» і **UYAVY** за участі «**ДахаБраха**». Більша частина альбому була створена під час пандемії, але

про це тут жодного рядка — робота натхненна новим досвідом батьківства Нати Жижченко та її чоловіка, саундпродюсера Євгена Філатова.

Одним із особливих альбомів у творчості гурту став альбом «ROOM», який був створений 21 липня 2023 року. Назва альбому є не просто словом, вона присвячена реаліям українців сьогодення, присвячується тим хто покинув свої домівки через війну та шукає свій «дім» в інших містах та країнах світу. Музика із альбому є дуже витонченою та тендітною, вона дає змогу поринути людині в свій духовний світ, та певною мірою зцілитися. За словами Нати – цей альбом є найбільш споглядальним та особливим з усіх альбомів «ОНУКА», цей альбом є певною медитацією якої так бракує нашому суспільству в сьогоденні. За словами солістки гурту треки в альбомі розташовані так, що утворюється ніби подорож першим роком повномасштабної війни: від шоку і неприйняття того, що відбувалось, до усвідомлення, потім ейфорії, а в кінці — молитви. Всі треки склалися в мозаїку, вийшов монолог про почуття. «Будинки — також живі істоти» – саме таким висловом ОНУКА пояснює чому саме така назва нового альбому.

2.3. Теоретично-виконавський аналіз пісень Творчого проєкту

Музичним матеріалом Творчого проєкту стали сучасні вокальні композиції: «Озерна» (ОНУКА, слова Наталії Жижченко, музика Євгена Філатова, Наталії Жижченко), «Долиною» (музика і текст Іларія (Катерина Серєда)), «Меланка» сл. та муз. Jerry Neil (Яна Шемаєва) та автентичні зразки народнопісенної творчості – календарно-обрядова (обжинкова) пісня «Вдовушка» з репертуару Олени Кулик, лірична «Ой, то край милий...» (зап. с. Крячківка пирятинського р-ну, Полтавської обл.) та жартівлива «Та біжить машина колесами...» (зап. с. Товста, Білопільського р-ну, Сумської області).

Теоретично-виконавський аналіз пісні «OZERNA»

Пісня «OZERNA» – це одна із пісень Нати Жижченко, солістки гурту «ОНУКА» яка входить в крайній четвертий альбом виконавиці під назвою «ROOM» до складу якого увійшло 10 пісень.

Історія написання самого треку «OZERNA» є дуже цікавою, пісня написана можна сказати з першого дублю, слова були придумані співачкою під час її прогулянки з сином біля озера, відразу в голові з'явилися і мотиви мелодії. Так як на геолокації була показана точка знаходження «озерна», то Ната вирішила залишити цю назву для пісні. Основний лейтмотив був зіграний на дуже цікавому інструменті, дитячій іграшці співачки, міні цимбалах, потім згодом головним композитором, продюсером гурту та чоловіком Нати - Євгенієм Філатовим були записані ще декілька інструментальних партій, зокрема з ансамблем домристів з Єдиного мистецького простору в Чернігові під назвою «Only art space», також були додані голоси хористів Чернігівського хору і ще були записані партії інструментів: бандури, духових та цимбал. Ця пісня стала як показом пориву творчості в моменті вона була створена «на ходу», але дуже гармонійно і професійно.

Кліп до пісні був відзнятий також в декількох локаціях, це поле та творча майстерня дідуся Нати, відомого майстра музичних інструментів Олександра Шльончика. Кліп вийшов повітряним, легким та летючим, саме таких нот не вистачає нашому сьогоденному світу [11]. За допомогою використання 3D-ефектів, певних шумових елементів, світлових, створюється картинка чарівності, в яку поринає глядач. Це якби звичайний буденний світ в якому ми не помічаємо багато магічних деталей, а цей кліп передає саме цю казковість та загадковість в поєднанні з українською традицією, українським колоритом та пейзажністю [34].

Якщо говорити про тему даної музично-вокальної композиції, то можна сказати, що тут описуються внутрішні почуття, душевний стан людини, певні романтичні мотиви, відкриття свого внутрішнього світу іншій людині, як чогось потаємного та цікавого. Головні образи пісні – це є людська душа, почуття, відчуття до навколишнього світу, гармонія з всесвітом. Ідея твору - я вважаю закладена в одній фразі самого тексту пісні «...я залюбки покажу як звучить моя музика» – це є головним посилом, показати внутрішній світ людини, всі його чарівні та потаємні сторони через призму музики та пісні. Художній текст дуже пов'язаний з музичним виконанням, разом з музикою в тексті зберігається певна інтрига того, що буде далі, польотність звуку та гармонійне переплітання голосів та мелодій спонукає слухача поринути в особливий світ медитації та мрійливості. З кожним куплетом розвивається цікавість до історію яка оспівується, поступово з'являється більше різних музичних елементів в інструментальному супроводі, що приводять нас до головної кульмінаційної фрази яка знаходиться в кінці другого куплету «я залюбки покажу як звучить моя музика».

Взагалом в пісні багато використовується української національної символіки, по-перше це вбрання виконавиці та інших учасників, також локації які були використанні в кліпі (українське поле, українська хата), по-друге – це традиційні українські інструменти: сопілка, цимбали, дзвіночки, домра, використання даних елементів композиції розкриває перед глядачами певну картинку традиційної української культури яка зберігається та передається у творчості сучасних етновиконавців.

Форма твору є простою куплетною без приспівів. Куплетна форма – найпоширеніша в народній та професійній музиці побудова музичного твору, що спирається на повторенні незмінної основної мелодії зі зміною тексту. Ритм використовується помірний, чіткий, що допомагає тримати баланс та певний

образ твору. Темп зворушливий, неквапливий, створює певну романтичну та загадкову картинку художньо-емоційного образу. Динаміка є рівномірною і поступовою, перший куплет виконується на *piano*, штрихом *non legato*, другий куплет вже починається на *mf*, і закінчується на *forte* як певна розв'язка кульмінації твору, протягом всієї пісні використовуються елементи музичних відтінків *crescendo* і *diminuendo*. Прозора гомофонно-гармонічна фактура в поєднанні з мелодичним розвитком створює відчуття ніжності та любові та мрійливості. Мелодія надзвичайно тісно пов'язана з текстом, яскраво передає настрій пісні. Ввесь твір співається хвилеподібно. Його напруга залежить від спрямованості мелодії в кожному куплеті. Підвищення напруженості мелодичного розвитку пов'язане з напрямом вгору і підвищенням звучності, зниженням напруги вниз і динамічним заспокоєнням.

З приводу виконавських труднощів то можна сказати, що у оригінальному виконанні пісні, виконавиця використовує більше естрадну манеру звучання, моя інтерпретаційна версія даного твору є дещо видозмінена, я використовую у власному виконанні поєднання народної манери співу із сучасною естрадною, це в певній мірі ускладнює деякі моменти у викладанні матеріалу голосом, адже потрібно вчасно та інтонаційно вірно перейти з головного регістра на грудний і при тому виконати певні динамічні відтінки не пережимаючи голос криком. Я вирішила доєднати манеру виконання народного співу у всіх піснях свого творчого проєкту, адже на мою думку таке поєднання манер наближає українську сучасну пісню до національної традиційної манери співу українського народу, тому мені саме і захотілося передати цю колоритність виконавства разом з українською традицією, що є важливим елементом нашої культури сьогодення, підтримувати традиційне, не порушивши концепцію та стилістику і образність, зокрема і у піснях які я виконую у своєму творчому проєкті. В «Озерна» використовується також досить широкий діапазон від ноти

соль малої октави до ноти ля першої, це призводить до моментів з певними труднощами у інтервальних стрибках. Потрібно інтонаційно рівно та чисто проспівати данні інтервали. Також хотілося б сказати, що ритміка даної пісні та всіх інших музичних композицій мого творчого проєкту є досить складна, особливо в піснях «Маланка», «Долиною», дуже часто змінюється ритмічний малюнок з повільного в швидкий і навпаки, також змінюється акцент сильної долі, то він припадає на першу долю то на другу і це створює певні виконавські труднощі, що зумовлюють відпрацювання чіткого виспівування ритмічного малюнку у всіх піснях. Не менш важливим моментом який відноситься до складнощів у виконанні – це темп. В піснях які використовуються у проєкті темп дуже часто змінюється, майже в кожній з пісень, але, що не можна сказати про «Озерна», тут темп є рівномірним, і це допомагає більше уваги приділити в роботі з виконавським акцентом. «Озерна» - це поєднання електронної музики з народністю, і в цьому є певна особливість та зацікавленість до сучасного українського народного музичного мистецтва, на мою думку це поєднання є досить вдалим і при виконанні мною цього твору я також поринала в ритми електронної музики, яка допомагає більше розкрити сутність музичного світу виконавця. При зміні темпу у інших піснях які є в репертуарі програми, потрібно працювати над польотністю звучання, та легкістю виконання, створення свого індивідуального стилю. В першу чергу головним елементом вдалого виконання творів які ти відтворюєш, є створення свого певного стилю, для цього потрібно вивчати свій голос та його можливості звучання, вивчати різні техніки та прийоми, поєднувати їх та перетворювати в єдину музичну тканину, це також є певною складністю, та за допомогою різноманітної творчої програми я можу вибудовувати свій індивідуальний стиль, це спонукає працювати в музичному сучасно-народному виконавстві далі та створювати щось своє.

Теоретично-виконавський аналіз пісні «Долиною»

«Долиною» – музична композиція відомої української етно співачки ILLARIA із її першого студійного альбому «Вільна», який був записаний у 2008 році. Музика цього альбому не про рамки та правила в виконанні, вона поза межами конкретних музичних напрямків та правил. У своїй музиці співачка поєднує елементи етнічної музики, напрямку new age та арт-поп-року.

ILLARIA — українська відома співачка, композиторка, викладачка, авторка пісень, музична продюсерка, вокальна тренерка власної творчої студії «Вокальна майстерня Ілларії», народилася та проживає в Києві. На сцені українського музичного мистецтва ILLARIA вирізняється містичними образами у своїх композиціях, етнічними мотивами й чуттєвим голосом, діапазон її голосу сягає трьох октав. В її дискографії на даний час — 5 студійних альбомів, концертний і міні альбом. Її голос можна почути у багатьох рекламних роликах і мультфільмах українських і не тільки, а її власні музичні твори нерідко звучать у кінострічках і театральних виставах. За любов до української лірики та народних пісень артистку часто називають «душею країни»[59].

Співачка в одному із своїх інтерв'ю говорить, що: «Український мелос і фольклор настільки багатий: тут і східні мотиви, і кельтські, і шаманські. Український фольклор, він має настільки довжелезну історію: дохристиянські поспівки трансформувалися і перетворилися на християнські, але архаїчна мелодика залишилась, кустові пісні – стали троїцькими. До того наш фольклор – це унікальне явище, бо тут нічого не зникало, а перетворювалося одне на інше і збереглося до сьогоднішніх часів...» [60].

Вокальна композиція «Долиною» за тематикою, змістом розповідає нам про душевні почуття, переживання дівчини яка шукає свою долю, зневірюється та знову плекає надію бути разом зі своєю коханою людиною. Це як пісня-заклинання на щасливу жіночу долю, через труднощі та перепони. Ідея твору –

показати душевні переживання які можуть бути у пошуках свого жіночого щастя, та шлях до їх подолання. Головні образи пісні – це українська дівчина, яка символізує образ жіночої долі. В пісні використовується також українська символіка та звичаї: українське вбрання, дівочі ворожіння на кохання та ін. Художній текст тісно пов'язаний з структурою музичного речення та самої експозиції твору.

Форма твору є куплетною з приспівом, що є в основному традиційною при виконанні українських пісень, ритм є чітким, темп досить швидкий, але рівномірний, збалансований. Динаміка в пісні є контрастною: перший куплет виконується на *mf* (мецо-форте) з елементами *crescendo* та *diminuendo*, приспів виконується в темпі на *f* (форте), другий куплет починається на *p* (піано), переростаючи в *mf* (мецо-форте) в другій частині куплету, і приспів повторюється з тією ж динамікою як і попередній, також у пісні в програві є вокаліз, який співається на *legato* (зв'язно) на *p* (піано), і закінчуємо ми твір на *f* (форте) в приспіві. Фактура твору є поліфонічною, а саме її різновидом, підголосковою - вона заснована на вільній імпровізації і в процесі виконання мелодії, коли до основного голосу приєднуються інші голоси - підголоски. Ввесь твір співається хвилеподібно, друга частина куплетів співається на *non legato* (не зв'язно). Підвищення напруженості мелодичного розвитку пов'язане з напрямом вгору і підвищенням звучності, зниженням напруги вниз і динамічним заспокоєнням.

З приводу виконавських труднощів при вивченні мною даного твору можу сказати, що виникали певні ускладнені моменти в ритмічній частині, адже темп є досить швидким потрібно встигати чітко та інтонаційно правильно виспівувати кожен фразу, також були певні складні моменти при вивченні акцентів у тексті, важливим елементом в інтонаційному та тембровому вивченні пісні була робота над перехідними інтонаціями з грудного регістру в головний

при цьому залишивши одну і ту ж темброву позицію та чисто інтонаційно проспівати. Однією з основних складнощів при вивченні твору було також дихання, а саме пральне взяття дихання для співу, аби його хватило до кінця фрази, речення і при цьому не було форсування звуку. Також робота над динамічними відтінками була не менш особливою, і деякі моменти при вивченні другого куплету були опрацьовані мною та виправленні. Ну і відпрацювання цілісності та образності в пісні є ключовим етапом і досить важливим, адже це діалог виконавця з глядачем за допомогою емоційності та загальних вражень. Потрібно працювати над польотністю, легкістю звучання та створення свого індивідуального стилю у виконанні.

Отже, весь репертуар мого творчого проєкту на мій погляд, є досить складним, також при цьому він є різноманітним, колоритним, цікавим в прослуховуванні. Певна емоційна та композиційна образність допомагає створити український художній перформанс в цілісності композицій в поєднанні з національною традицією та сучасністю. Це створює дуже важливе музично-культурне переплетіння поколінь та епох, відновлюючи та осучаснюючи при цьому українську традицію, зберігаючи та розширюючи культурний смак сучасного суспільства.

Висновки до Розділу 2.

1. Розкриваючи сутність інтерпретації народної пісні в виконанні сучасних етновиконавців, висвітлено мистецьку палітру українського музичного простору останніх тридцяти років. Визначено провідну роль у пропагуванні та репрезентації, як народнопісенної традиції, так й її сучасних інтерпретацій у різноманітних жанрах та стилях, всеукраїнського фестивалю «Червона Рута», сучасних конкурсів-фестивалів «Євробачення», «Голос країни». Доведено, що народна

пісня не тільки надихає виконавців, а спонукає занурюватися в глибини народнопісенної традиції, в її символіку та образність, в специфіку звуковибудування та українського автентичного виконання.

2. Вивчаючи репрезентаційну традицію в творчості гурту «ОНУКА» та інших етно виконавців, хочу сказати, що на сьогодні це музиканти які зуміли по'єднати в своїй творчості не тільки українську пісенну та буденну традицію нашого народу, але й змогли створити український музичний перформативний стиль в своїх проектах, при цьому вдосконаливши українську традиційну музику і по'єднавши її з сучасними мистецькими рухами. На сьогоднішній час це є на мою думку основою в музичній творчості українських етно виконавців і також виконавців в цілому, адже це допомагає розвинути музичну естетику суспільства.
3. Теоретично-виконавський аналіз вокальних композицій «Озерна» та «Долиною», що входять до програми Творчого проекту дозволяє висвітлити музично-естетичні, художньо-стильові, виконавсько-інтерпретаційні аспекти та розкрити особливості репрезентації музичного перформансу як в творчості сучасних етновиконавиць Наталії Жижченко (гурт «ОНУКА») та Ілларії, так й обґрунтувати власне бачення виконавського процесу обраних творів.

ВИСНОВКИ

Підводячи підсумки теоретичного обґрунтування Творчого проекту, можна відзначити, що перформанс є особливим явищем і являє собою соціальне звернення до публіки. Під час перформансу відбувається презентація чогось нового і самобутнього, де відбувається взаємодія виконавця з аудиторією, бо здається, що глядачі з однієї сторони є тільки аудиторією, але з іншої сторони, це аудиторія яка також залучена в цей акт.

Визначено, що перформанс відділяє всіх його учасників від звичного темпу життя і створює власні умови особисті часу і простору під які повинен бути підлаштований глядач. Перформанс неможливо відтворити, бо всі подібні спроби є тільки копіюванням цього дійства, перформанс завжди оригінальний. Музичне виконання як перформанс виводить на перший план індивідуальні особливості артиста і це стає презентацією «свого» стилю виконання через музику. Але з іншої сторони з розвитком індустрії звукозапису відбулась трансформація музичного запису як складного продукту виконання від оригіналу до створення нової повноцінної форми перформансу в музичному українському мистецтві.

В процесі вирішення завдань дослідження: розглянуто музичний перформанс як форму репрезентації творчості сучасних етномузикантів. Висвітлено явище музичного перформансу як провідного в сучасному українському мистецтві; доведено, що в сучасному народно-вокальному виконавстві напрям музичного перформансу є одним з актуальних та репрезентативних; висвітлено специфіку сценічної репрезентації та музичного виконання в яскравих представників сучасного українського етновиконавства.

Розкрито особливості творчої стилістики та образної сфери в творчості українського електро-фольк гурту «ОНУКА». Дослідження в данній роботі

використання репрезентаційної традиції у своїй творчості гурту «ОНУКА» та інших відомих етновиконавців українського сучасного мистецтва вкотре доводить нам, що співпраця з сучасними новітніми технологіями у поєднанні з музичним народним мистецтвом сьогодення допомагає посилити та укорінити українську традиційну музику, мову та традиції народу і поріднити їх з сучасними стилями виконання при цьому використовуючи елементи інсталяції, перформативних технік та сучасного відеоформування композиції, які розвивають культурну вихованність та естетичне яскраве і креативне бачення людства на сьогоднішню музичну культуру України.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Алфьорова З. І. Перформанс як візуальне мистецтво, 2006, с 3-10.
2. Барт В. збірник: Camera lucida, Франція 1980 р.
3. Бокоч В. А. Фольклор в репертуарі сучасних естрадних вокалістів. Міжнародний вісник: культурологія, філологія, музикознавство. Вип. II, с.11, 2018.
4. Бондаренко А. «До проблем термінології у класифікації популярної музики за жанрами, стилями та напрямками. Мистецтвознавчі записки. 2011 №19. с. 70-77.
5. Букач В. М. збірник: Історичний досвід і сучасність, вип. 43, с. 15-22, Одеса, 2022.
6. Горюхіна Н. Національний стиль: поняття і досвід аналізу // Проблеми музичної культури. Вип. 2, Київ : 1989.
7. Грица С. Й. Фольклор у просторі та часі: Вибрані статті. – Тернопіль: Астон, 2000.
8. Гребенюк Н. Є. Вокально-виконавська творчість: психолого-педагогічний та мистецтвознавчий аспекти. Київ : Нац. муз. акад. України ім. П. І. Чайковського.
9. Дзюба Д. Фольклор і телебачення: точки перетину в полі медіа-культури, с 46-54, 2016 р. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/StudM_2016_1_8
10. Документальний серіал "Баба Єлька" 1 серія. Долинська громада, 20.05.2024р., головний режисер Катерина Мурована, <https://youtu.be/G01y6EKEaEE?si=kWZ1VFJ5Y3sVOhsl>
11. Допис з соціальних мереж співачки «Історія написання пісні Озерна». https://www.instagram.com/onukaofficial/p/Cz8VbcLtx6r/?img_index=1

12. Жанр музичний // Українська музична енциклопедія, Т.2 / Ін-т мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М. Т. Рильського НАН України. 2008.

13. Іваницький А.І. Історичний синтаксис фольклору. Проблеми походження, хронологізації та декодування народної музики. — Вінниця: Нова книга, 2009.

14. Карчова Ю. І. Сучасні тенденції інтерпретування української народнопісенної виконавської парадигми. Культура України. Мистецтвознавство. 2018.

15. Катя Chilly – Півні – відеокліп, 2011р. <https://youtu.be/G4oj7gil dvg?si=cpZ2ezmLi0Yc1e7H>

16. Клековкін О. Ю. Homo Simultane: Нарис про людину одночасну та її перформанси, скоєні і нескоєні, як у театрі, так і поза його межами / Ін-т проблем сучас. мистец. НАМ України. — К.: Арт Економі, 2015. — 144 с.

17. Коновалова І. Ю. Роль і статус композитора в умовах сучасного мистецького буття / І. Ю. Коновалова // Традиційна культура в умовах глобалізації: сучасний дискурс щодо збереження та популяризації нематеріальної культурної спадщини : матеріали наук.-практ. конф., 23–24 черв. 2017 р. / Упр. культури і туризму Харків. облдержадмін., Обл. орг.-метод. центр культури і мистецтва. — Харків, 2017.

18. Коновалова І. Феномен композитора в часопросторі європейської музичної культури ХХ століття: модуси теоретичного осягнення : монографія. Х. : ТОВ «Планета-Принт», 2018.

19. Катрич О. Т. Індивідуальний стиль музиканта-виконавця (теоретичні та естетичні аспекти) : автореф. дис. ... канд. мистецтвознавства : 17.00.03 – муз. мистецтво / Нац. Муз акад. України ім. П. І. Чайковського. Київ, 2000.

20. КиївФото, стаття Аудіовізуальна інсталяція "Дзеркальне поле" у Бабиному Яру, 2022 р.

21. Катя Chilly відверто розповіла, чому вирішила залишитися в «Голос країни 7», інтерв'ю з шоу «Голос країни 7», Київ 01.03.2017 <https://1plus1.ua/amp/ru/novyny/katya-chilly-vidverto-rozpovila-comu-virisila-zalositisa-v-golos-kraini-7>

22. Лігус О.М., Лігус В.О. Проблема стилю в музикознавчих дослідженнях: досвід систематизації // Young Scientist». № 1 (53). January, 2018. С. 673-676.

23. Лігус О.М., Лігус В.О. Теоретичні аспекти проблеми стилю в музикознавчих дослідженнях ХХ – початку ХХІ століття // Вісник КНУКіМ Серія «Мистецтвознавство». 06.2019. с. 106-111.

24. Луман Н. Поняття цілі і системна раціональність: щодо функції цілей у соціальних системах / Ніклас Луман [пер. з нім. М. Бойченко, В. Кебуладзе]. — К.: Дух і літера, 2011.

25. Маркова О. Виконавське музикознавство як феномен української наукової традиції // Виконавське музикознавство : енциклопедичний довідник. К., 2009.

26. Маланка – відеокліп, Jerry Neil, 2023р. https://youtu.be/yPoWH5_YYuE?si=BUib-j5NkRVeq8nB

27. Мар'яна Садовська: Український йойк – стаття в порталі про сучасну культуру «ШОІЗДАТ», 2018р., кориспонтентка Ольга Ковалевська

28. Мельник І. В., Зінько О. В. Український гурт ОНУКА: вибрана стаття - Вінницький національний технічний університет.

29. Москаленко В. Лекції з музичної інтерпретації (навчальний посібник).

30. Москаленко В. Г. Творчий аспект музичного стилю // Київське музикознавство. Київ , 1998. Вип. 1. С. 87-93.

31. “Найбільша частина успіху проекту ONUKA – це вплив моєї родини”: вибрана стаття 2020.

32. Нариси з історії кіномистецтва України / ІПСМ АМУ; [упоряд. І. Б. Зубавіна; Наук. ред. В. Л. Скуратівський, О. С. Мусієнко; Редкол.: В. Д. Сидоренко (голова), І. Д. Безгін, В. Г. Горпенко та ін.] — К.: Інтертехнологія, 2006. — 405 с.

33. ONUKA: «Мистецтво має лікувати» - стаття в українському журналі «Український тиждень», м. Київ 2015р., журналіст Богдан Буткевич.

34. ONUKA – OZERNA – відеокліп, музика: Євген Філатова, Нати Жижченко, 2023р. https://youtu.be/kXLN7qt_nM?si=uU86p0gN3yxPZeB8

35. Олег Скрипка та Ле Гранд Оркестр "Щедрик" (мультфільм) 2012р., https://youtu.be/dg1eMpFfexk?si=GS_fzJYvOcCkp4Lj

36. Пясковський І. До питання національної ідентифікації в музичному мистецтві // Українське музикознавство. Вип. 35. Київ, 2006.

37. «Перформанс, харизма, синкретизм: як це працює на музичній сцені» - інтерв'ю Дмитра Кумара, журнал NEROFORMAT, журналістка Христина Шкірка, 18.11.2021, <https://www.neformat.com.ua/articles/performans-na-muzichniy-sceni.html>

38. Сашко Положинський: «Червона Рута 1997 року у Харкові була одним з найпотужніших фестивалів в історії України», стаття з газети «Слобідський край» м. Харків 2013р. Журналістка – Тамара Кіч.

39. Станіславська К. І. «Мистецько-видовищні форми сучасної культури», с. 111-220, монографія Київ, НАККІМ 2016 р.,

40. Сидор-Гібелінда О. Вишеславський Г., Термінологія сучасного мистецтва, Paris-Київ, Terra Incognita, 2010, — С.227-235.

41. Стаття з інтерв'ю Онука: Революція відбулася не тільки у політичному житті, а й в культурному, кориспонденти Олександр Кіпа та Катя Ігнат,

Ужгород 2015. <https://varosh.com.ua/ludy/onuka-revolyuciya-vidbulasya-ne-tilki-u-politichnomu-zhitti-a-j-v-kulturnomu/>

42. Тормахова В. М. Українська естрадна музика і фольклор: взаємопроникнення і синтез : монографія. Київ : Видавництво Ліра-К, 2017.

43. Той хто підкорив Голос країни - Андрій Хаят: хто він і як підкорив українців на «Голос країни». <https://www.uaportal.com/ukr/section-mixed/news-andrej-hajat-kto-on-i-kak-pokoril-ukraintsev-na-golos-kraini-21-01-2019.html> (дата звернення 21.01.2019).

44. Ткач А. Сучасна стилізація українського пісенного фольклору. – вісник Київського національного університету культури і мистецтв. Серія: музичне мистецтво.

45. Тріо Мареничів. URL: <https://www.pisni.org.ua/persons/25.html> (дата звернення 26.05.2021).

46. Українські народні пісні в проєкті "Голос країни URL: <https://www.youtube.com/watch?v=RekTYzhvtnI> (дата звернення 26.12.2017).

47. Українська «Баба Єлька» - експедиція додому – стаття в українському національному інформаційному агентстві 2023р., м. Кропивницький, кориспонтентка Мирослава
Липа. <https://www.ukrinform.ua/rubric-regions/3726885-kropivnicka-baba-elka-ekspedicia-dodomu.html>

48. 12 українських гуртів, яких полюбили за кордоном. URL: https://espreso.tv/article/2017/08/16/12_ukrayinskykh_gurtiv_yakykh_slukhayut_za_kordonom (дата звернення 17.08.2017).

49. Фурдичко А. О. Музичний фольклор і фольклоризм на сучасному українському телебаченні. Народознавчі зошити. 2017. Вип. 4.

50. Фолькнери з інтерв'ю: «Не уявляємо себе ні без музики, ні без «Двоколісних хронік», вісний I love rock, м. Київ 2014р., кориспонтент Митько Сяржук.

51. Цикл лекцій про музику Звук. Джон Кейдж. Київ 2015.
<https://youtu.be/fzfuDqAgO2Q?si=VFkzcps-JoaUpmM2>

52. Чернова І. В. Музичне виконавство в ситуації постмодернізму : автореф. дис. канд. мистецтвознавства; Львівська державна музична академія ім. М. В. Лисенка. Львів, 2007.

53. Шевченко О. Феномен українського фольклору: трансформація в контексті джазу та рок музики. Актуальні питання гуманітарних наук. Вип. 63, том 2, Київ 2023.

54. Шевченко Н. С. Синтез співацьких манер в українській музиці кінця ХХ – початку ХХІ століть : автореф. дис. канд. мист. Одеса, 2015.

55. Шехнер Ричард «Теорія перформанса», видавництво Taylor Francis, 2003.

56. Шумська Я. І. дисертація на тему Інсталяція та перформанс у мистецтві кінця ХХ – початку ХХІ ст.: українськопольська співпраця, творчі експерименти та взаємовпливи, Львів 2017р.

57. Шкірка Х. Перформанс, харизма, синкретизм: як це працює на музичній сцені: вибрана стаття. – форум Neformat, Київ 2021.

58. Щербіна І. В. Сучасна художня інтерпретація музичного фольклору в вокальному мистецтві України. Під загальною редакцією Н. Є. Тригуб. – Х. : ХДАДМ 2007.

59. ILLARIA – етно-співачка, яка прославляє Україну в світі.Стаття.[URL:https://uatv.ua/uk/illaria-etno-spivachka-yaka-proslavlyaye-ukrayinu-v-sviti-video](https://uatv.ua/uk/illaria-etno-spivachka-yaka-proslavlyaye-ukrayinu-v-sviti-video) (дата звернення 22.09.2021).

60. ILLARIA: «Для мене життя – це казка з інтригами» - стаття з інформаційного сайту Народний наглядач, 2013р., автор: Ганна Головач, Хвиля української музики «Молоде радіо». <https://www.ar25.org/article/illaria-dlya-mene-zhyttya-ce-kazka-z-intrygamy.html>
61. Benjamin, W. (2003), 'The Work of Art in the Age of its Technological
62. Belgrad D. (1998), «Improvisation and the Arts in Postwar America», *Journal of Aesthetics and Art Criticism* 57 (3):384-385 (1999).
63. DakhaBrakha - Carpathian rap – відеокліп 2012р., https://youtu.be/OKhV3kLTTv8?si=Gn_F5w1Ty_qKllj
64. Austin J. L. *How to Do Things with Words*. Oxford: Oxford University Press, 1975. <https://silverbronz.wordpress.com/wp-content/uploads/2017/10/austin-how-to-do-things-with-words-1962.pdf>
65. Erving Goffman (1959), «The Presentation of Self in Everyday Life».
66. Horn, D. (2000), 'Some Thoughts on the Work in Popular Music', in M. Talbot(ed.), *The Musical Work Reality or Invention* (Liverpool: Liverpool University Press).
67. Carlson's M. (1996) *Performance: A Critical Introduction*.
68. Kablova, T., Teteria, V. (2020). *Popular Song Creativity in the Socio-cultural Context*. *Journal of History Culture and Art Research*.
69. Klid B. (2014), «Popular Music, National Culture and the First Chervona ruta Festival of 1989», *Canadian Institute of Ukrainian Studies, University of Alberta*.
70. Levitina O. (2022), "Listening to the Soul" – a Revival of Ukrainian Folk Music, (The ted(x) Viens magazine).
71. *Performance*, in *Key Terms in Popular Music and Culture*, ed. Bruce Horner and Thomas Swiss, Malden, Mass.: Blackwells, 1999

72. Robert L. Martin, “Musical Works in the Worlds of Performers and Listeners,” in Michael Krausz, ed., *The Interpretation of Music: Philosophical Essays* (Oxford: Clarendon Press, 1993).

73. *Ukrainian Women in Vogue: «Ната Жижченко»*, 2020р.

74. *Ukrainian people* (Ukrainian-American magazine), НАТА ЖИЖЧЕНКО

URL: <https://theukrainians.org/nata-zhyzhchenko/> (дата звернення 26.05.2015).